

AMICS DE LA SARDANA
de l'A.E. TALAIA

VILANOVA I LA GELTRÚ
NADAL DE 1989

AL SERVEI DE LA NOSTRA CULTURA

ELS NOSTRES 25 ANYS

Aquest desembre ha fet 25 anys que Amics de la Sardana naixia a la vida com entitat autònoma dins de l'Agrupació Excursionista Talaia. De fet, era continuació d'aquella Secció Folklòrica que vam fundar l'any 1944. Ens n'anem, per tant, als 50 anys. Oidà! Estem contents —mai satisfets— de la tasca acomplerta. Hem fet ballades, concerts, aplecs, conferències, trobades infantils. Aquest mateix Butlletí, amb els seus 134 números, n'és una mostra. Hem participat en esdeveniments importants per al nostre país: els 500 anys del llibre català, la promoció del diari AVUI i del Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

Us en fem sabedors per tal que així vulgueu continuar col.laborant en aquesta tasca, que per modesta no és menys meritòria. Es la que ha donat fruits abundosos i, a més, ens ha fet feliços.

Teixits
Confeccions
Roba de la llar

la Rosa

VILANOVA:

Plaça de la Vila, 2 - Francesc Macià, 2

VILAFRANCA:

Sant Joan, 5

LAMPARES

SALADIÉ

LAMPARES I APARELLS
D'IL·LUMINACIÓ

Aigua, 11 - 893 09 68

Sant Joan, 30

Poch

Boutique per a l'home

Sant Sebastià, 8-10

893 08 06

CISTELLERIA

Pascual

CORDERIA - PERSIANES

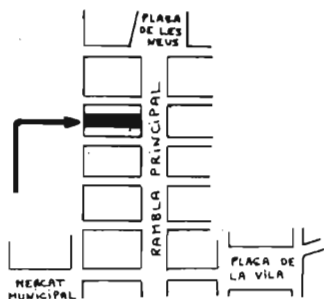
Sant Sebastià, 19 - 893 44 49

Sant sebastià, 14

**mobles
montagut**

MOBLES I DECORACIÓ

Rambla Principal, 4 - 893 09 19

BYRME

Aigua, 4 - 893 00 11

**Bobinatge i reparació
de motors elèctrics**

Reparacions d'aparells electrodomèstics amb recanvis d'origen de les més conegudes marques.

Gèneres de punt senyores
i senyors. Moda infantil.

Juani

Rbla. Principal, 49 i 64 893 22 36

CAFETERIA

CAPRITX

ESMORZARS i BERENARS

Enric C. Ricart, 24.

LA MULLASSA

Llibreria - Papereria

Sant Gervasi, 36

893 47 52

mírim

CALÇATS - BOSSES
COMPLEMENTS

Caputxins, 11

893 21 45

DÓNA'NS UN COR QUE COMPRENGUI I ESTIMI, BELL INFANTÓ DE LA NIT DE NADAL.

*Fes que portem, cada dia, a la cova
de tants germans que s'hi moren de fam,
tots els diners de les armes, que prova
la humanitat d'arrencar com el gram.
I l'òbol nostre: que res no hi ha nimi
per a bastir un món de pau ideal.*

*LLUIS BADIA I TORRAS
Fragment del «Petits
gois de la pau somniada»
Música del seu fill Jesús.*

* * *

El Nadal és una acusació constant que la història fa a la humanitat perquè no sap trobar un clima de concòrdia, d'harmonia, de germanor, de pau entre tots els homes. Enmig de tantes incerteses, enigmes, ensurts i absurds, hem d'aixecar la nostra pregària a l'Infant de la Cova per tal que ens ajudi a treballar per la veritat, la justícia, la llibertat i l'amor.

Nosaltres, com a sardanistes, hi volem aportar el nostre granet de sorra.

Amb el nostre Per molts anys!, a vosaltres, amics, us desitgem un Bon Nadal i que ell us ajudi a participar en la tasca cultural de tots.

DE GOSSOS I COLLARS

o la paròdia d'una democràcia

Des de 1940 fins a la dècada dels 60, en el programa cívic català, i també en l'espanyol, només hi tenien cabuda els homes i grups que «anaven per lliures», o sigui els qui es movien pel propi impuls de la rebel·lió enfront de la injustícia, pel desig de fer valer el dret i, en el cas de casa nostra, de defensar els valors de la terra. Eren grups dintre l'excursionisme, els minyons de muntanya, en els certàmens literaris, en les trobades populars al redòs d'ermites. Els grups cristians hi tingueren un paper rellevant. Les corals i els elencs teatrals també hi feren una tasca important. Nosaltres, com a sardanistes, hi fórem un peó indispensable. La sardana, ultra el goig que dóna als qui la ballen perquè l'entenen i s'hi compenetren, era —i és— un element per a la presa de consciència del poble.

Tos aquests, homes i dones, nois i noies, precisament els qui havien rebut les clatellades fortes dels uns i dels altres, des del 36 al 39 i des del 39 en avant, foren els qui aguantaren el 4 de 8 de la fermesa davant de tota mostra d'opressió.

Fora d'aquests, res de res. Tothom, a casa, sense dir ni piu, molts renegant de la història passada, sense ni voler recordar-la, havent abandonat el poble al grat de les ones de la destrucció. Ningú no podrà exhibir, d'aquells anys, les sigles pomposes de partits polítics i de sindicats, que ara es presenten com a capdavanters de la llibertat, que fessin acte de presència en la realitat quotidiana. Ara, molts d'aquests, que no serviren per estar al costat de la gent en els anys difícils, tampoc no serveixen per encarrilar-la cap a l'aconseguint d'una personalitat conscient sinó que, a més, moguts per maquinacions i concupiscències de la política de partit, voldrien que les noves veus de la represa del desig d'autencitat emmudessin. Ells, i només ells, són els responsables que les ideologies bàsiques que haurien d'alimentar el poble hagin fet figa.

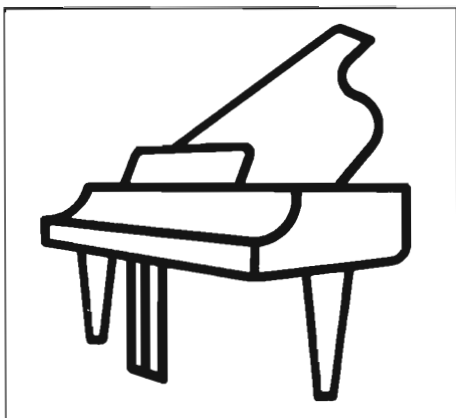
Ara, tots aquells clams de llibertat per al nostre poble, dels últims temps del franquisme i dels primers de la transició, els poderosos de la política espanyola voldrien domesticar-los. Ara es queixen que hi ha una joventut nacionalista, que no combrega amb les

rodes de molí que li volen imposar, que diuen que són quatre gats. Ells saben que no. Ells saben que darrera del jovent que protesta per les agressions, una rera altra, que sofreix Catalunya hi ha la gran majoria dels catalans. Ells voldrien que ara tothom tornés a callar davant dels afronts que constantment està donant el govern espanyol. Els crits i xiulets de tot un estadi de Montjuïc en són una prova. Són la manifestació dels qui no volen tornar a la resignació de tants anys.

Tot això, a nosaltres, com a sardanistes, també ens afecta. Volem liquidar la Coblà Ciutat de Barcelona, no s'erigeix el monument a Macià, no es deixa veure la televisió de Catalunya al país Valencià, que és obra i diner de molta de la seva gent desitjosa d'enllaçar amb una part de la seva cultura, continuant la tàctica de la gent més reaccionària que pretén l'espanyolització total d'una part substancial de les terres de parla catalana. El tracte que continua rebent la nostra llengua és injust. El Decret de Nova Planta, de 1716, encara continua vigent. Les aspiracions catalanes continuen obstruïdes. El Tribunal Constitucional és una poderosa eina al servei del jacobisme espanyol. Això que en diuen l'Estat de les Autonomies és el descafeïnament més vergonyós del centralisme. Arribar a una Confederació Ibèrica de pobles lliures és a anys llum del pensament dels detentors del poder.

N'hi ha tanta i tanta de baixa política! El refrany diu allò d'«els mateixos gossos amb diferents collars». No. Aquí és al revés. Els gossos són uns altres. El que no ha canviat són els collars. Abans els gossos bordaven i sabíem prou bé quines eren les seves intencions. No et podies apropar a la casa dels amos perquè mossegaven. Ara, remenen la cua i et volen llepar la cara perquè entris i d'una vegada et facis de la mateixa família a fi que et col·loquin el vell collar. El nou collar de la subjecció «democràtica», que ens vol concedir com una petita generosa almoina allò que pertany a tot poble que té dignitat. Ells, continuadors dels qui sempre ens han negat el pa i la sal, «es pa i es paneret» que diuen els mallorquins, voldrien que estiguéssim satisfets amb les engrunes. La paràbola del magnat Epuló i del miserable Llätzer es repeteix. Beneïda joventut que no es resigna a morir de fam davant dels nous grans capitalistes, els usurpadors dels béns de les persones i dels pobles. Perquè una gent ben apeixada i reinflada és esclava si el seu país no és més que una escorrialla de les clavegueres de l'opulència.

XAVIER GARCIA

RAMON ORTIZ I VALLVERDÚ, COMPOSITOR

N'haviem de parlar. Ja feia massa temps que el tema esperava torn. Teníem el deure de donar a conèixer un valor entre nosaltres, vilanoví ja fa anys per residència, un home que estima la sardana i la bona música. La seva modèstia, la seva afecció a la llar, han fet que passés bastant desapercebut entre nosaltres. Però ens era una exigència de fer lluir els canelobres que donen llum quan tants de gresols amb oli dolent que trobem al mig del carrer ens proporcionen només fum.

Ramon Ortiz és, actualment, que sapiguem l'únic músic, entre nosaltres, que ha treballat, i continua treballant, amb tota dedicació, entusiasme i capacitat, la sardana. Ha compost també cançons populars catalanes, glosses, himnes, tonades de bressol. Però el gruix de la seva composició és la sardana. I val la pena que en siguem coneixedors.

La seva vida, com la de tota persona que ha fet un paper positiu, afirmatiu, honest, ha estat molt plegada d'esdeveniments de tota mena, alguns d'ells ben tristos. Ha tingut la gran sort d'uns fonaments interiors que l'han mantingut en la fe cívica i patriòtica. La música n'ha estat un pern molt important.

Va néixer a la ciutat de Lleida l'any 1911. Tè, per tant, 78 anys molt ben posats, mantinguts per una il·lusionada vocació. Va estudiar magisteri. Quan va esclatar la guerra civil estava acabant la carrera d'història. La seva, era una inclinació cap al fet literari. Fèu camí en l'estudi musical, que li va permetre d'endinsar-s'hi. Gairebé adolescent ja tocava el piano en les sessions del cinema mut, com era costum en aquells anys,

i formava part d'un trio de cambra. Va ser subdirector de l'Orfeó Lleidatà.

La literatura i la música li van donar ocasió de conèixer i estimar els homes que s'anaven fent a la terra ferma. L'actual director de l'Orfeó Lleidatà, Lluís Virgili, fou deixeble seu. Es amic de Josep Lladonosa, historiador, cronista oficial de la capital lleidatana, de Leandre Cristòfol, l'escriptor de les formes insòlites.

Però la seva condició de jove arrelat, vinculat a tot allò que signifiqués desvetllament popular, el va fer caure en desgràcia davant dels qui des de l'any 1939 s'havien erigit en amos i va haver de sofrir durant cinc anys la presó i els batallons de treballadors. A la presó va escriure la seva primera sardana, titulada «Tres lliris» (referent a l'emblema lleidatà) i fou el director de la banda de música, composta tota per presoners. Hi va escriure algunes altres de les seves peces musicals, una d'elles una «Rapsòdia andalusa», en tres temps. Un dia, un superior li va descobrir un paper l'encapçalament del qual deia «Projecte de fuga», treball que volia iniciar sobre les obres del gran músic Bach. Hi va haver el natural esparverament. Això de les fugues per aquella gent només podia tenir una interpretació.

De sardanes en porta escrites 32. Alguns dels títols són «La nit de Sant Joan», «Violetes del bosc», «L'esperit dels torrents» (referent al barranc del Diable, de la Pobla de Segur), «Joguïnosa» i «Nosaltres», els avis». La música d'elles són una mostra de l'esperit delicat del seu autor, ben construïdes, belles, una mica líriques, com les de Toldrà, amb alguns moments que ens recorden Puigferrer, sempre amb un esperit terral.

En literatura, entre altres, té el poema, datat a «Presó, el desembre de 1940», dedicat a la seva muller, titulat «Sang», que parla de la marxa al front i de l'estada a la presó. Diu:

*Estreny-me forta la mà,
el meu cor estreny ben fort
i besa el teu amant.
Ten present en tot moment
que sóc teu fins a la mort.*

*Se t'escapava una llàgrima
que brotava del teu cor,
i jo, en el més fons de l'ànima,
hi aixecava una pregària
que augmentava el meu plor.*

*I quan en terres llunyanes
pensar en tu és mon conhort,
miro al lluny i veig les serres
de nostàlgia ben cobertes,
la Neus (1), tu i mon sagnant cor.*

(1) Es refereix a la seva filla petita.

Després dels anys de la pèrdua de la llibertat va tenir, durant vint anys, una acadèmia d'ensenyança a Bell-lloc d'Urgell. Després passà a Torredembarra, al col·legi nacional. La primera cosa que hi va fer fou organitzar una coral infantil, que va tenir, durant força anys, molt d'èxit, guanyant diversos primers premis en concursos a Tarragona, especialment en el tema de les cançons nadalenques. L'Ajuntament li va concedir la medalla de plata de la vila en agraïment a la seva tasca. A primers dels anys 70, juntament amb la seva muller, Francesca Beyà, també mestressa, amb les ganes de romandre al costat de la seva filla, van venir a Vilanova, com a mestres del Grup Escolar.

El millor premi que la vida, però, li ha proporcionat, ha estat que la seva filla Neus també l'ha seguit en la vocació musical. Està en possessió de la medalla d'or del Conservatori del Liceu, guanyada per oposició de final de carrera. Actualment és professora de música a l'Institut de Segon Ensenyament del Vendrell.

Els sardanistes, especialment, estem contents de tenir entre nosaltres una persona, en la plenitud de la seva joventut idealista i artística, que fretura per tot el que és bellesa, com la música, i per tot el que és nostre, com el progrés de la pàtria. Que per molts anys ens pugui acompanyar. Explotarem, no cal dir-ho, els seus dons.

FRA. X. GASSÓ

Homenatge a un gran músic

MARTIRIÀ FONT

El passat dia 25 de novembre vàrem assistir al concert-homenatge que amb, motiu de la Festa Major, organitza cada any el Foment Sardanista, de Sant Sadurní d'Anoia i que dedica a un compositor de sardanes, amb mèrits reconeguts. En anteriors ocasions el dedicaren a tan qualificats músics com Manuel Saderra Puigferrer, Emili Saló, Ricard Viladesau, Max Hawart i també a la cobla La Principal de la Bisbal.

Enguany, molt encertadament, el dedicaren a Martirià Font i Coll, gran persona, magnífic compositor, intèrpret de tible, segur, afinat i precís, de la cobla Els Montgrins, fins l'any passat en què es jubilà i de la qual també fou director, a la qual donà un segell molt característic en les seves interpretacions, una perfecta unificació de sons i una immillorable afinació i ritme, aconseguint, de segur, la cota més alta en la trajectòria d'aquesta centenària cobla.

Quant a la composició, per la seva qualitat, la seva obra no és l'extensa que els afeccionats voldríem, però les sardanes que ha fet el situen en un primeríssim lloc entre els compositors actuals, sobresortint de la seva obra les sardanes «Regal de Reis», «Sardanes al Casino», «Per la nostra amistat», «Ireneta», «La de Mollet» i en aquest concert-homenatge estrenà la dedicada a l'al.ludit Foment Sardanista, «Un bon camí», que entusiasma el nombrós públic assistent.

Si ja per la seva trajectòria professional Martirià és prou mereixedor d'aquest homenatge, creiem que el seu caràcter senzill i planer encara l'en fa molt mereixedor, ja que al llarg de molts anys, ha sabut guanyar-se l'estima de tots els sardanistes. El trobessis on el trobessis, sempre era ell qui et venia a saludar i amb una memòria excepcional sempre et parlava de fets que et satisfieien, perquè notaves que sabia amb certesa amb qui tractava, i que no ho feia de manera protocolària, per quedar bé, sinó, perquè a ell, tant com a nosaltres, el satisfieia de trobar-nos i gaudia amb la tertúlia, que ell mateix iniciava, preguntant per aquest o aquell altre que en aquella ocasió no hi era present.

Que els sardanistes d'arreu de Catalunya senten gran estima per aquest músic excepcional va quedar ben palès en aquest merescut homenatge que Sant Sadurní d'Anoia li va dedicar, i al qual nosaltres amb la nostra presència a l'acte i des de les pàgines d'aquest butlletí ens adherim plenament.

DANIEL FLOR

NOVA COBLA AL PENEDÈS

El proper dia 7 de gener tindrà lloc a Vilafranca la presentació de la cobla Catània de la mateixa Vilafranca. L'acte està emmarcat dins les festes de Sant Raimon de Penyafort, que començaran el mateix dia 7, i se celebrarà a partir de les 12 del migdia al saló d'actes de la Societat «La Principal», el Casal. Està previst que en aquesta primera actuació oficial a Vilafranca de la Cobla Catània l'acompanyi la cobla Ciutat de Terrassa, una formació musical que, degut als anys que fa que ve a tocar sardanes, manté una estreta amistat amb l'Agrupació Folklorica, l'entitat sardanista que des de fa més de quaranta anys organitza les ballades de sardanes i que ha promogut la creació d'aquesta primera cobla que ha sorgit a la capital de l'Alt Penedès.

La presentació de la cobla Catània esdevé després de més de quatre anys, quan es va començar a elaborar el projecte de formació i a demanar les primeres subvencions als organismes oficials per comprar instruments de cobla amb la idea que aquests serien propietat de l'Agrupació Folklorica, que els hauria adquirit mitjançant les subvencions, i aquesta els cediria a persones con-

cretes per tal que aquestes aprenguessin el domini de l'instrument.

Es van començar a demanar subvencions a l'Ajuntament, la Diputació de Barcelona i la Generalitat, i fou en aquesta darrera institució on el projecte de formació de la cobla rebé més recolzament en un principi i en els anys successius, sempre que s'ha demanat la seva col·laboració. Gràcies al suport de les institucions públiques, l'Agrupació Folklorica és una propietat d'un tible, una trompeta, dos fiscorns i un contrabaix, que actualment estan deixats a unes persones que formen part de la cobla. La resta d'instruments que conformen la cobla han estat adquirits espontàniament per persones que desitjaven formar part de la cobla i tenir el seu instrument propi.

Després de passar per algunes vicissituds, amb l'abandó de la cobla per part de persones que en un principi iniciaren els estudis, no fou fins ben entrat l'any 1989 que no es veié la possibilitat d'una estrena en un termini de poc temps de la cobla que ja feia alguns anys s'estava forjant. Fou en el transcurs de 1989 quan la cobla féu les seves primeres actuacions «informals» en públic. La

primera fou a la Masia d'en Cabanyes de Vilanova i la Geltrú el 27 de març, dilluns de Pasqua, en què la nostra cobla actuà conjuntament amb la cobla Neàpolis en el tradicional aplec que organitzen els Amics de la Sardana de l'A.E. Talaia en aquest indret. Amb la inestimable ajuda de la Neàpolis i amb el recolzament que rebé en tot moment dels amics vilanovins, la cobla assolí el seu primer èxit.

Després vingué una nova actuació extra-oficial a la mateixa Vilafranca, al Casal dels Avis, del carrer Peguera, el dia 11 de juny, durant les festes de Primavera que se celebren. En aquesta primera actuació en solitari, la nostra cobla se'n sortí prou bé i també fou bo el gust que deixà.

No fou fins a l'estiu quan es veié la possibilitat de presentar la cobla, amb la incorporació de nous ele-

ments que mancaven en la seva formació.

Des de principis de 1989 es fa càrrec de la direcció Jesús Ventura, jove instrumentista de flabiol, director de la cobla La Principal de Barcelona i destacat compositor de sardanes. Previament havia dirigit la cobla Jaume Vilà, prestigiós instrumentista de tenora i professor del Conservatori Municipal de Barcelona. Sota la batuta de Jesús Ventura, la cobla Catània (que s'anomena així, fent referència a les famoses postres vilafranques) està preparant la seva estrena pel diumenge 7 de gener, diada tradicional de Sant Raimon de Penyafort. Esperem que sigui un èxit, i que tant de bo hi hagi cobla per molts anys. No cal dir que tothom hi és convidat.

JAUME BRICULLÉ
Component de la cobla

LES NOSTRES FESTES. Un poble és la suma del passat, del present i d'un projecte de futur. La consciència catalana es va formant i va creixent amb el pas de les generacions. La consciència de país s'integra per un conjunt de vivències, de sensacions i d'afirmacions que s'interrelacionen de manera diversa i pròpia. En aquest conjunt, les festes i tradicions juguen un paper important.

Les festes tradicionals d'un poble no s'improvisen ni neixen per decret. Els calen anys, segles per definir-se i consolidar-se.

Qualsevol atemptat contra aquestes celebracions va contra la consciència del país. La mobilitat i supressió de festes que cada any ens és imposada és contrària als interessos i a les necessitats nacionals de Catalunya.

Per tot això demanem:

- 1.- El respecte absolut a les festes tradicionals de Catalunya.
- 2.- Que les institucions catalanes puguin fixar íntegrament el calendari laboral vigent a Catalunya, com a millor garantia del respecte de les nostres festes i tradicions.

Per a adhesions:

Avgda. Meridiana, 388, entl. D - 08027 BARCELONA - Tel. prov. 93/216 01 19

2n. APLEC INTERNACIONAL DE LA SARDANA. Es va celebrar a París els dies 5 i 6 d'agost. Un nombre considerable de catalans, de tres a quatre mil, del Principat i de la Catalunya Nord, s'hi van traslladar. Durant aquests dos dies era normal sentir parlar la nostra llengua per alguns dels llocs més atractius. Els Amics de la Sardana, de Sitges, van organitzar un autocar. Onze de les places eren ocupades per vilanovins. Vam visitar, a més, Versalles, el Louvre, la torre Eiffel, i un passeig pel Sena.

En la inauguració de l'aplec hi hagué els parlaments, a la casa de la ciutat, un d'ells pronunciat pel president del Cercle Català i un altre pel representant de la ciutat. A continuació hi hagué la desfilada de balls populars, on hi havia gegants, bastoners, capgrossos, etc. Les ballades anaren a càrrec de les cobles Mil·lenari, de la Catalunya Nord, Premianenca i Jovenívola de Sabadell, a la plaça de la Defensa. El dia 6 hi hagué concert al Palau dels Congressos, amb les cobles Jovenívola i Ciutat de Terrassa.

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA.

El 10 de setembre, a la nit, es va celebrar, a la Rambla de la Pau, davant el monument a Macià, amb la participació de les cobles Premianenca i Neàpolis. L'acte fou organitzat conjuntament per les entitats sardanistes locals: Escola Sardanista de la Geltrú, Societat Sardanista Dansaires Vilanovins i nosaltres. Això s'es-

devenia per primera vegada, després d'uns contactes que es vénen mantenint des de fa uns mesos. Hom pensa ja en la possibilitat de formar una coordinadora, cosa que a ben segur plaurà a tots els qui estimem la sardana. Al punt de la mitja nit, els presidents de les tres entitats esmentades van fer l'ofrena floral al monument, mentre els assistents aplaudien i cantaven l'himne nacional Els Segadors.

AMICS DE LA SARDANA, DE CORNELLÀ.

El passat 12 d'octubre una representació de la nostra Entitat va assistir a l'acte de celebració del seu desè aniversari. Fou una jornada molt agradable en la qual, a més d'una ballada doble al parc de Can Mercadé —un marc molt adient—, i un dinar de germanor, els nostres amics d'aquella vila, als quals obsequiàrem amb una placa commemorativa, ens van atendre amablement.

CURSETS D'ENSENYAMENT.

Com ve essent norma d'uns anys ençà, monitors de la nostra Entitat es dediquen a l'ensenyament de la sardana en algunes escoles de la nostra ciutat. També, com de costum, una de les ballades anuals nostres és dedicada a aquests petits sardanistes. L'última d'aquestes ballades es va celebrar el dissabte dia 2 de desembre, a la plaça de la Vila, en la qual la cobla Ciutat de Cornellà va oferir una ballada els protagonistes de la qual foren els petits sardanistes

d'entitats i escoles vilanovines, així com també de la veïna Les Roquetes. Hem de fer esment del suport que rebem —tant materialment com moral— d'alguna associació de pares d'alumnes d'aquests col·legis als quals mai no agraïrem prou la inquietud que els mou per tal que els seus fills esdevinguin uns bons sardanistes, preparació indubtable perquè puguin estimar conscièntment la nostra pàtria.

* * *

ANÈCDOTES

En una cansaladeria. Hi ha una clienta acompanyada d'un fillet de quatre anys. El nen no para de parlar. Vol que la mare li compri una joguina i un pastisset. Entra una dona, castellana, i sentint-lo com s'explica amb tanta vivor, exclama, admirada i atònita:

—!Hay que ver, tan pequeño, ¿verdad?, y como habla el catalán!. Parece mentira.

* * *

Era durant l'any 1940 a Gijón. Uns nens, d'uns deu anys, jugaven a pilota, pel carrer. Parlaven en català. Havien format part d'aquells grups, tan nombrosos, d'infants de diverses parts de la Península que havien estat evaquats a poblacions catalanes, traient-los de les proximitats dels fronts de combat

i dels bombardeigs de les ciutats.

Un magnat de la nova política que els va sentir, va exclamar, estupefacte:

—¡Hablad en español! ¡No la-dreis como perros!

Ells, en l'estada a Catalunya, s'havien fet com els companys que havien trobat aquí. S'hi havien comenat i també havien après el seu llenguatge.

Els noiets no van saber que dir. Però un home, minaire, que havia viscut intensament l'ocupació d'Astúries pels morros, durant els fets d'octubre de 1934 i l'any 1938, quan es van fer senyors de totes aquelles conques mineres, va sentenciar:

—¿Como es que no decíais cosas semejantes a vuestros hermanitos, los hijos de Alá, cuando vinieron a ocuparnos con su «jamalají-jamalajá»? ¿Es que ellos eran más españoles que esos chavales? Os habrían rajado de arriba abajo.

* * *

Els qui coneixeu una mica llarga la vostra llengua teniu una ocasió magnífica per rebentar-vos de riure... o per agafar un infart. Escolteu atentament alguns dels debats que donen a la televisió en català. Hi prenen part gent important: polítics, empresaris, metges, advocats. Són persones, per tant, de carrera, amb molts estudis. Bastants d'ells empen un lèxic tan barroer, lingüísticament considerat, que no sabem com ho

aguanten els envans del plató. Us di-
ran que a la Universitat no els ensen-
yaren la llengua. Si tinguessin un pèl
de talent s'ho haurien fet pel seu
compte. Si la gent que surt a la tele-
visió en castellà fessin les catalana-
des a l'estil de les castellanades que
ells fan, els cremarien vius.

Sort que, creiem, les genera-
cions que van sortint, encara que no
tinguin carreres de prestigi, ho faran
millor.

* * *

Eren una colla d'universitaris
barcelonins que mantenien una con-
versa amb un pagès d'Eivissa, a
Sant Josep de Sa Talaia, al cafè del
poble. L'home s'expressava amb
tota la lluentor del parlar popular de
l'illa. Ells, per sota el nas, es feien un
tip de riure i no podien evitar de fer
comentaris grollers, ells que parlaven
com a carreters, amb perdó dels
carreters. L'home se'n va adonar i els
va clavar la lliçó més magistral, que
no en rebran, en la seva vida, cap de
més eloqüent:

— Valtres, oves, sou molt ins-
truïts. Allà on estúdieu us han donat
molta instrucció, però d'educació no
en teniu ni un borrall. Enlloc de

mofar-vos d'un pagès que parla amb
propietat la llengua del poble, que
té un pòsit de centenars d'anys,
valdria més que féssiu examen de
consciència de qui sou, d'on veniu i
què podeu aportar als vostres
semblants.

S'aixecà i els deixà plantats. Ells
van quedar amb un pam de nas. La
saviesa parlava pels llavis de l'eivis-
senc. Ells no eren res més que
terregada.

* * *

Era l'any 1942, en un dels bata-
llons de treballadors que hi havia re-
partits per tota la pell de brau, a con-
seqüència de la guerra civil. Un diu-
menge, en la missa de campanya
que s'hi celebrava per als presoners,
el músic que tocava l'harmònim, al
moment de la consagració va inter-
pretar Els Segadors. El coronel del
camp es va mostrar tot contrariat
perquè el rigor exigia que s'hi inter-
pretés la Marcha real. El diumenge
següent, en la mateixa situació, va
tocar l'himne oficial espanyol i a con-
tinuació l'himne català proscrit. El
salvà d'un atreviment tan gros el fet
que aquells militars de tot això nos-
tre no sabien res.

Amics de la Sardana. Carrer del Comerç, 4. Vilanova i la Geltrú
President: Manuel Massana. Director butlletí: Xavier Garcia. Número 134
Desembre de 1989

PASTISSERIA BOMBONERIA

Blanch

Mestre pastisser - Artesà del dolç

Francesc Macià, 43

893 06 20

fincas **GARRAF**®

Compravenda i
administració

Rbla. de la Pau, 93

815 25 42

Avui, Gas Natural.

Gas

de catalana de gas

Avui, parlar d'escalfor és parlar de Gas Natural. No hi ha res millor, ni més econòmic, ni més còmode. Gas Natural a la cuina, a la calefacció, per a l'aigua calenta. Gas Natural a casa. Com cal. No permeti que altres energies l'enlluernin. Avui, Gas Natural.

Delegació Garraf
Plaça Miró, 6

893 00 72

VILANOVA I LA GELTRÚ

Llanes

Francesc Macià, 94

SUZUKI VILANOVA

JAUME PUJANTE IGLESIAS

*Motocicletes - Ciclomotors
Bicicletes*

Rbla. Ventosa, 29

815 41 86

Cafeteria

Rosales

Xurreria

Rbla. Principal, 63

893 10 34

TEIXITS

Baig

us desitgem bones festes!

Aigua, 28

815 24 69

calserra

Caputxins, 28

893 27 92

Pl. Soler i Carbonell, 18 893 62 13

AIGUA, 35
VILANOVA I LA GELTRÚ
FERRERS, 43
VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Tel. 893 02 34

**Infantil
Juvenil
Ortopèdic
Esportiu
Especial Carnaval**

NOVELTY

Llistes de Noces

**OBJECTES REGAL
I DECORACIÓ**

Llibertat., 42
Rbla. Principal, 58

815 16 04
893 97 05

Gimnàs BELMAR

Avinguda Francesc Macià, 113-115

Tel. 815 19 21

VILANOVA I LA GELTRÚ

Gimnàstica sueca. Cultura física.
Rehabilitació. Sauna. Massatge.
Gimnàstica amb peses.
Preparació per a tots els esports.
Aeròbic.

Eines i maquinària per a la construcció.
Ferreteria industrial. Paviments de gres.
Material sanitari i aixetes ROCA.

SIA *f. biosca*
s.a.

VILANOVA I LA GELTRÚ: Francesc Macià, 76 i 84

VILAFRANCA DEL PENEDE'S: Tarragona, 73 - Balmes, 7, 9 i 11

EL VENDRELL: Sant Vicenç, 10

SITGES: Av. Artur Carbonell, 5